



معرفی کتاب‌های مسائل راهبردی بحران آب (۳)

## آب و امنیت ملی ایالات متحده

در ماه مه ۲۰۱۶ بانک جهانی گزارشی با عنوان بالا و خشک: تغییر اقلیم، آب و اقتصاد منتشر کرد. در این گزارش چنین نتیجه‌گیری شده است که نزدیک به ۲۵ درصد از جمعیت جهان، یعنی تقریباً ۶۴۷۱ میلیارد نفر با مشکل کمبود آب روبرو هستند- و این عدد به‌طور بالقوه می‌تواند ظرف دو دهه دو برابر شود. در حال حاضر، جنوب آسیا، خاورمیانه و شمال آفریقا با دغدغه آب روبرو هستند. این بخشی از کتاب «آب و امنیت ملی ایالات متحده» به‌عنوان سومین جلد از کتب شش‌گانه‌ی ترجمه شده توسط مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری در حوزه مسائل راهبردی بحران آب است که معرفی می‌شود.

کتاب آب و امنیت ملی ایالات متحده ترجمه‌ای از گزارش .. نوشته جاش بازی ( ) است که در سال ۲۰۱۷ توسط شورای روابط خارجی ( ) منتشر شده‌است. این گزارش توسط اکبر بتوئی و جواد عرب یارمحمدی ترجمه و توسط موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه اطلاعات و امنیت ملی و با همکاری مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری در ۷۰ صفحه به چاپ رسیده‌است.

مسائل مربوط به آب و امنیت در هر نقطه‌ای از دنیا به‌طور جدایی‌ناپذیری با هم درآمیخته‌اند. با آن که منافع مشترک در طول تاریخ موجب تسهیل همکاری در مدیریت آب شده، لیکن آینده می‌تواند چهره‌ای متفاوت داشته باشد. تغییر اقلیم در کنار تقاضای روزافزون و متنوع‌تر برای آب احتمال بروز مناقشات را بیشتر می‌کند. در ضمن، بسیاری از مسائل و مشکلات امنیتی مرتبط با آب در مناطقی رخ خواهند داد که ایالات متحده در آنجا منافع راهبردی دارد، از جمله در خاورمیانه و منطقه آسیا-اقیانوسیه. با این همه، آب به‌عنوان مسئله‌ای برای امنیت ملی ایالات متحده فاقد شفافیت پایدار و تأمین مالی کافی است.

برای پرداختن به مسائل مربوط به آب باید گام‌های عملی برداشت. از جمله اولویت قائل شدن برای آب و امنیت در بالاترین سطوح دولت ایالات متحده؛ حمایت بیشتر برای گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و هشدارهای زودهنگام؛ سرمایه‌گذاری‌هایی برای مدیریت رودخانه‌های فرامرزی و منابع آب محلی و مشارکت‌های بیشتر عمومی-خصوصی برای افزایش منابع آب، حفاظت آب و ضدآب کردن زیرساخت‌های در معرض خطر.

وجود آب برای نوشیدن، کشاورزی و دامداری حیاتی است. همچنین برای تولید برق و صنعت نیز ضرورت دارد. اما در سراسر دنیا صدها میلیون نفر در بخشی از سال یا در کل سال بدون دسترسی به آب کافی زندگی می‌کنند. بزرگ‌ترین جمعیت‌هایی که با خطر کمبود دائم آب روبرو هستند، در چین و هندوستان زندگی می‌کنند، لیکن بخش‌های عظیمی از جمعیت کشورهای مثل لیبی، پاکستان، عربستان سعودی، سومالی و یمن نیز با مشکل کمبود آب شدید در تمام سال

روبرو هستند. خشکسالی‌های شدید به شکل دوره‌ای زندگی و امرار معاش میلیون‌ها نفر را تهدید می‌کنند. در جهانی درگیر با تغییر اقلیم و رشد روزافزون جمعیت، چالش‌های مربوط به کمبود آب سیر صعودی خواهند داشت.

تعدادی از کشورهایی که از کمبود آب مزمن رنج می‌برند، همچنین دچار ضعف مدیریت هم هستند و برخی همین حالا هم دچار درگیری شده‌اند. جایی که حوزه‌های آبریز بین مرز کشورهای مختلف مشترک باشد، دولت ممکن است در خصوص کنترل منابع آب مزبور مشاجره داشته باشد، به‌ویژه وقتی که سدهایی در بالادست آب، مسیر آن در کشورهای پایین‌دست را تغییر می‌دهد. با آن که بروز خشونت امر ناگزیری نیست و تاریخ آکنده از اشتراک آب گسترده بین کشورها بوده است، در دنیایی با نزدیک به ۸ میلیارد نفر جمعیت و تقاضای فزاینده‌ای برای آب، شهرنشینی رو به رشد و تغییر اقلیم، بروز درگیری بر سر آب احتمالاً شدیدتر خواهد شد.

در میان کشورها تأثیرات کمبود آب روی زندگی و معیشت افراد می‌تواند به ورشکستگی اقتصادی و مهاجرت بی‌انجامد. کمبود شدید آب می‌تواند به کمبود غلات، گرسنگی و قحطی و تشنگی ختم شود. کمبود آب در کشورهای وابسته به انرژی برق‌آبی می‌تواند به کمبود و قطع برق منجر شود که به نوبه خود تأثیر منفی بر اقتصاد کشورها گذاشته و موجب بروز نارضایتی مدنی می‌شود. در شرایط فوق‌العاده دشوار، کسانی که کنترل آب را در اختیار دارند می‌توانند از آن به‌مثابه ابزاری برای سرکوب و اعمال قدرت استفاده کنند.

کمبود تنها منشأ مشکلات امنیتی مرتبط با آب نیست. آب بیش از حد نیز می‌تواند به بروز سیل و تلفات جانی فراوان منجر شود، در حالی که منابع غیرمعمول و ناپایدار آب می‌تواند چرخه‌های کشت را وارونه کند و مانع هماهنگی‌ها و آمادگی مؤثر شود. تغییرات در الگوهای بارشی همچنین می‌تواند پراکنش جغرافیایی ناقلین بیماری مثل پشه‌ها را تغییر دهد.

نهاد‌های داخلی و بین‌المللی در چگونگی مدیریت درگیری‌ها بر سر آب دخیل هستند. آنها چارچوب‌هایی برای منافع رقیب در جهت حل مسالمت‌آمیز مناقشات و سهم‌بندی آب تدوین می‌کنند. نهاد‌های مزبور، سرمایه‌گذاری‌های پایدار در زمینه حفظ و ذخیره آب را هدایت می‌کنند. عدم کفایت یا فقدان چنین نهاد‌هایی می‌تواند در برنامه‌ریزی ضعیف و منابع آب ناکافی سهیم باشد و به‌طور بالقوه به تشدید تنش‌های سیاسی و اجتماعی بی‌انجامد.

ایالات متحده از خطرات مربوط به امنیت آب غافل نیست. در گزارشی راجع به امنیت آب جهانی، منتشر شده از سوی شورای ملی اطلاعات [۱] ایالات متحده در مارس ۲۰۱۲، برخی از خطرات عمده و حوزه‌های دغدغه‌برانگیز شناسایی شده است. [۲] وزارت خارجه دفتر کوچکی دارد که توسط هماهنگ‌کننده ویژه منابع آب اداره می‌شود و وظیفه نظارت بر کارگروه میان‌سازمانی آب [۳] در ایجاد هماهنگی میان اقدامات اجرایی ایالات متحده در حوزه آب را بر عهده دارد. آژانس ایالات متحده برای توسعه بین‌المللی (۴) برخی محصولات و پروژه‌های تحلیلی در حوزه آب را مورد حمایت قرار داده است، گرچه این موارد عمدتاً مربوط به بهداشت و سلامت هستند. علاوه بر این، ایالات متحده اولین تأمین‌کننده

گفته می‌شود دولت ایالات متحده برای رویارویی با چالش‌های مربوط به آب آمادگی کافی ندارد. این کشور از توانمندی‌های جامعه مدنی، دانشگاه‌ها و بخش خصوصی خود برای پیش‌بینی و پرداختن به مسائل و مشکلات مرتبط با آب در سراسر دنیا استفاده نکرده است. منابع و روش‌های گردآوری داده‌ها از جمله داده‌های ماهواره‌ای گردآوری شده توسط بخش دولتی ایالات متحده اکنون شناسایی ایالات در معرض خطر و حوزه‌های رودخانه‌ای که احتمال بروز مشکلات آبی در آنها بیشتر است را ممکن می‌سازد. عدم توفیق در سرمایه‌گذاری در امنیت آب در حال حاضر می‌تواند به این معنی باشد که ایالات متحده و سایر کنش‌گران بین‌المللی در آینده برای مقابله با بحران‌ها، خواه امور اضطراری بشردوستانه، شیوع بیماری یا چالش‌هایی در درون ایالات یا بین آنها باشد، ناگزیر به پرداخت میلیاردها دلار هزینه خواهند بود.

با افزایش توجهات به پیوند میان آب و امنیت، سیاست‌گذاران باید به خاطر داشته باشند که آسیب‌زنند. کشورها و نهادهای بیرونی باید توجه زیادی به زمینه محلی مناقشه آب و فرا رسیدن زمان مناسب برای حل آن داشته باشند. در برخی موارد، مداخله مستقیم ایالات متحده می‌تواند مناسب و مفید باشد، ولی در موارد دیگر، برای ایالات متحده بهتر است که در راستای حفظ منافع خود با شرکایش همکاری کند.

[۱]

[۲] ۲۲, ۲۰۱۲ , , ,

۲۰۰۲٪۲۰٪۲۰-۲۰٪۲۰٪۲۰.://.

[۳]

